

Моніторинг регіональних процесів у рф: весна 2025 року

Недержавний аналітичний центр «Українські студії стратегічних досліджень» продовжує довготерміновий проєкт Моніторингу регіональних процесів у рф.

Мета дослідження – фіксація та визначення динаміки конфліктогенних та дезінтеграційних факторів, що сприятимуть деконструкції російської федерації та її зникнення як геополітичної реальності.

Об'єктом моніторингу є інформаційне поле російської федерації, аналізуються найбільш популярні новини за квартал різних регіонів росії, що дасть більш-менш чітке уявлення про внутрішні процеси, що протікають на території держави-агресора та дозволить провести моніторинг конфліктогенних регіональних процесів.

Моніторинг регіональних процесів у рф: весна 2025 року

В означений період у багатьох регіонах спостерігалися проблеми із інфраструктурою для якої зима традиційно настала несподівано. Для близьких регіонів до України став очевидним «прихід війни» у повсякденне життя. В усій росії спостерігається загострення соціально-економічної ситуації, деяких регіонах посилюються конфлікти на національно-релігійному ґрунті.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ РЕГІОН

Московщина

Ситуація в регіоні у весняний період характеризується зростанням авторитарних практик, соціально-гуманітарною деградацією та екологічним невдоволенням, що створює підґрунтя для потенційної дестабілізації. Посилений тиск на незалежні медіа, блокування Amnesty International, розширення статусу «іноагентів» і системна репресія проти політв'язнів свідчать про спробу повного знищення легального опозиційного простору.

Соціально-економічне напруження зростає через поглиблення демографічної кризи, санкційний тиск і конфлікти між державною пропагандою та інтересами молоді, студентства

і малого бізнесу. Особливе незадоволення викликає мілітаризація освіти та обмеження мігрантів.

Релігійна сфера також мілітаризується — церква перетворюється на інструмент політичної пропаганди. Набирає обертів ворожа кампанія проти католиків і греко-католиків.

Екологія стає новим джерелом громадського спротиву: протести проти масового знищення тварин, рейди активістів у Москві, спонтанні віче біля адміністрацій, конфлікти навколо забудови зелених зон. Це один із небагатьох напрямів, який об'єднує широкі верстви населення — навіть не політизованих.

Усе це формує накопичувальний протестний потенціал, що здатен активізуватись у разі зовнішнього або внутрішнього каталізатора.

Маркер	Березень	Квітень	Травень
Суспільно-політичний	-3	-1	-2
Соціально-економічний	-1	0	0
Релігійний	-2	0	-1
Гуманітарний	2	0	2
Екологічний	2	1	-1
Військовий	1	2	2
Національний	0	0	0

Брянщина

Ситуація в Брянській області демонструє класичну комбінацію військової, економічної та демографічної напруги, яка створює умови для дестабілізації регіону. Постійні обстріли з боку України (до 102 дронів за раз) не лише завдають шкоди інфраструктурі, а й влучають у символічно важливі об'єкти — зокрема, будинок родини відомого місцевого пропагандиста Олександра Большунова та підприємства ВПК. Загальні втрати регіону — понад 660 військовослужбовців за весну — підсилюють втому від війни, особливо серед мешканців прикордоння, де зростає частота публічних нарікань на владу в соцмережах, попри блокування.

Демографічна ситуація критична: влада вдається до прямої стимуляції неповнолітніх до народжуваності, а з 1 вересня запроваджується закон про заборону «схиляння до абортів». Це викликає суспільний спротив і посилює розрив між державним курсом і реальними потребами населення.

Економічне становище стрімко погіршується. Ціни на базові продукти харчування (картопля +180%, капуста +58%) і послуги ЖКГ (+10%) ростуть на тлі високої інфляції (10.89%), яку мешканці вважають заниженою. Зростання цін на паливо та примусове пересаджування водіїв таксі на вітчизняні авто лише підсилюють невдоволення.

Маркер	Березень	Квітень	Травень
Суспільно-політичний	-1	0	-2
Соціально-економічний	-1	-1	-2
Релігійний	1	1	2
Гуманітарний	1	1	-1
Екологічний	0	0	1
Військовий	-1	-2	-2

НАЦІОНАЛЬНІ РЕГІОНИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЧАСТИНИ

Оренбурзька область

Ситуація в Оренбурзькій області навесні 2025 року демонструє управлінську кризу, зростання точкового спротиву та спроби Москви взяти регіон під жорсткіший контроль. Одна з форм цього - заміна губернатора Паслера на «варяга» з окупованої Донеччини — колишнього голову уряду "днр" сонцева. Останній валив проблеми на попередника та піарився на усунення деяких з них: ліквідація сміттевої кризи, відновлення об'єктів після паводків. Сонцев розпустив уряд області, ряд його представників пішли за Паслером.

Посилений тиск в Оренбурзькій області впроваджували слідчий комітет рф, поліція та фсб. СК РФ нав'язливо тис на місцеву владу області через дрібні локальні проблеми (напади бездомних собак, закриття школи). Поліція та фсб ув'язнили чимало мешканців області за: матюки та кидання скляними предметами в поліцейських, критику георгіївської стрічки в соц мережах, підтримку України в соц мережах та незаконне володіння зброєю, спробу теракту на залізниці, пошкодження символів влади на паркані президентського кадетського училища, дії 2 громадян рф щодо спроби виїхати та воювати за Україну.

Війна проти України набуває подвійного ефекту. З одного боку деструктивного впливу на населення Оренбурзької області через примусовий призов та більший вплив БПЛА, внаслідок вибуху трансформаторної станції в Оренбургу та евакуації працівників промислових об'єктів з одного боку — БПЛА, вибухи, паніка, примусовий призов. З іншої — попри це волонтерської підтримки частини населення, що заохочується нагородами та пільгами від путіна та сонцева.

Влада рф в Оренбурзькій області ще тримається, але тріщини вже помітні в тому числі через незадоволеність населення через засміченість області та подальші корупційні скандали з представниками місцевої влади.

Маркер	Березень	Квітень	Травень
Суспільно-політичний	0	-1	2
Соціально-економічний	2	0	0
Релігійний	0	0	0
Гуманітарний	0	0	0
Екологічний	0	0	0
Військовий	-2	0	1
Національний	0	0	0

НАЦІОНАЛЬНІ РЕГІОНИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЧАСТИНИ

Башкортостан

Ситуація в Башкортостані навесні 2025 року характеризується системним загостренням соціального конфлікту. Протестна активність посилилася, перш за все у формі масових виступів у Абезіловському районі проти розробок копалин на хребті Киркти-тау (до 90% підтримки в окремих селах як в соц мережах, так і фізично: чисельними зборами та зустрічами з місцевою владою). З січня наростає активність руху «Стерлітамак, дихай!» проти будівництва сміттевого полігону у місті. Наявні й індивідуальні прояви непокори, як виступи: антиросійські блогера

Рустама Абсалямова та на підтримку підсудних з Баймака активіста Буранбая Аскарова.

Паралельно триває хвиля політичних репресій: вироки вказаним блогерам, за фінансування української релігійної організації. Фінансова зачистка - ліквідація останнього банку Башкортостану. Корупційні скандали (затримання посадовців з міських влад Бірська та Уфи, федеральної служби виконання покарань) та відставка міністра внутрішніх справ Прядка затьмарюють імідж місцевої та федеральної влади.

Соціальна напруженість зростає через забруднення повітря та вибух на заводі в м. Салават, паводки, обвал доріг та неефективну реакцію влади на це.

Негативний вплив війни на мешканців Башкортостану теж зростає. В регіон частіше залітають БПЛА, через які спалахують НПЗ. Ветеранам війни проти України за рф остання відмовляє у виплатах. Тим часом як найбільша кількість на війні серед регіонів рф з Башкортостану. А також в Башкортостані сформовано 5 умовно добровольчих військових формувань і працівників звідти направляють на роботи на окуповані території Луганської області.

Попри спроби влади Башкортостану піаритись через культурні проєкти чи освітню реформу, вияви негативного ставлення до неї і влади рф лише збільшуються.

Маркер	Березень	Квітень	Травень
Суспільно-політичний	1	-2	1
Соціально-економічний	3	0	2
Релігійний	0	0	0
Гуманітарний	-1	-2	0
Екологічний	0	0	0
Військовий	3	0	-1
Національний	0	1	0

Чувашія

Ситуація в Чувашії навесні 2025 року засвідчує глибоке побутове та моральне невдоволення, яке поки не трансформувалось у відкриту протестну активність, але набирає обертів у публічному невдоволенні й недовіру до влади. Одним із головних подразників стали тарифи на комунальні послуги — на тлі відсутності гарячої води, опалення та поганої якості послуг. Обурення у соцмережах переросло у публічне приниження влади, що змусило її достроково завершити опалювальний сезон — не вирішивши жодної проблеми по суті.

Військовий аспект дестабілізації проявляється у масовому невдоволенні так званих «ветеранів» війни проти України, зокрема щодо невиплат, ігнорування, відсутності допомоги, зневаги з боку суспільства. Фіксується також конфлікт між справжніми ветеранами та фейковими персонами, яких публічно піарять у медіа з метою подальшого політичного просування. Це викликає особливе роздратування навіть у воєнкорів, які прямо говорять про зраду інтересів фронтовиків.

Інституційна недовіра посилюється корупційними скандалами: **справа Ладикова-молодшого**, який вчинив чергове смертельне ДТП, стала точкою фокусування суспільного гніву, зокрема через його високопоставлене походження. Частина чиновників, щоб уникнути відповідальності, вирушає на фронт — як «індульгенцію».

На цьому тлі формується **приглушене, але поширене невдоволення**, що розгортається в онлайн-просторі та серед обговорень «на кухнях». Потенціал до локальних протестів — на межі.

Маркер	Березень	Квітень	Травень
Суспільно-політичний	-1	1	1
Соціально-економічний	1	2	1
Релігійний	0	0	0
Гуманітарний	1	0	0
Екологічний	1	2	2
Військовий	0	1	1
Національний	0	0	0

Карелія

В Карелії основним фактором дестабілізації ситуації продовжує залишатися екологія. В регіоні присутні проблеми із питною водою, які лише нарастають з часом. Владі вдалося тимчасово придушити протести щодо незаконних забудов на території рекреаційних зон, проте ймовірно з часом вони знову посиляться з новою силою.

Суттєво впливає на настрої населення несприятлива економічна ситуація. Інфляція у регіоні б'є усі можливі рекорди, проте влада не втомлюється заявляти, що ситуація залишається під контролем. Взимку вже були прецеденти «банкрутства» населених пунктів. Із загостренням ситуації це може повторитися. Якщо в холодну пору року регіональна влада провалить підготовку до зими і це позначиться на муніципальній інфраструктурі, це може спричинити суттєву кризу.

В той же час влада намагається відволікти увагу населення шовіністичною пропагандою, яка розгортається на фоні мілітаризації регіону.

Національний рух в основному загнаний у підпілля і проявляється лише у закордонних акціях, які проводяться у формі культурних заходів або інформаційних акцій, зокрема у Києві було підписано меморандум про співпрацю між карельськими та українськими націоналістами. В той час окупаційна промосковська влада Карелії уклала меморандум про співпрацю із терористичною організацією днр.

Маркер	Березень	Квітень	Травень
Суспільно-політичний	-2	-1	-1
Соціально-економічний	1	0	1
Релігійний	0	0	0
Гуманітарний	1	0	2
Екологічний	3	2	2
Військовий	1	2	1
Національний	2	1	2

ПІВДЕНЬ

Дагестан

Загальна система влади на місцевому рівні дестабілізується.

В Дагестані помітно посилення репресій, тривають суди через попередні інциденти, в тому числі окупанти репресують нібито за участь в діях проти РФ під час Чеченських воєн. Водночас помітна тенденція до дестабілізації – регулярно відбуваються прямі перестрілки з «екстремістами». Боротьба з екстремізмом провокує владу на необдумані дії, зокрема може

викликати опір радикальних ісламістів перевірка жінок в нікабах, що лише загострить і так неспокійний регіон.

Іншим вагомим фактором дестабілізації може стати з одного боку подальша мобілізація населення на агресивну війну проти України, а з іншого питання компенсацій так званим «ветеранам сво».

Наростають земельні конфлікти на фоні національних протиріч і лобізму «ветеранів СВО» (насамперед в прикордонному з Чечнею Аухівському районі). Часто так звані ветерани нікому непотрібної в регіоні війни змагаються за земельні ділянки зі багатодітними сім'ями, що лише ще більше дискредитує війну в очах місцевих та потенційно може викликати полум'я значного конфлікту.

Маркер	Квітень	Травень
Суспільно-політичний	+2	-1
Соціально-економічний		
Гуманітарний	-1	
Релігійний	-2	
Національний		+3
Екологічний		
Військовий		-2

Кубань

Окупаційна влада чітко усвідомлює усі ризики, пов'язані із активністю національних рухів поневолених народів й здійснює профілактичні заходи. Репресії відбувають проти місцевих активістів, національного активу та у сфері діяльності релігійних громад. Призначені з москви намісники та місцеві манкурти намагаються послабити альтернативні іноземні центри впливу на ситуацію в регіоні, а також наглухо придушити місцевий актив. Це здійснюється шляхом залякування активістів фейковими справами про екстремізм та боротьбою з міграцією.

Для України чинний стан справ у регіоні може бути нагодою в аспекті ідеологічної боротьби проти наративів кремля в арабських країнах. Адже офіційний Київ може поширювати інформацію про утиски мусульман та етносів, які сповідують Іслам на території росії. Розголос цих явищ може завдати суттєвого удару по іміджу кремля в арабському світі, який традиційно болісно реагує на будь-які утиски мусульман по усьому світу.

Маркер	Березень	Квітень	Травень
Суспільно-політичний	2	2	1
Соціально-економічний	0	0	1
Релігійний	0	3	1
Гуманітарний	1	1	0
Екологічний	2	2	0
Військовий	-1	-1	-1
Національний	0	3	2

ДАЛЕКИЙ СХІД

Камчатка

Моніторинг місцевих ЗМІ та інших джерел свідчить про наростання критичних проблем у гуманітарній, економічній, екологічній та суспільно-політичній сферах регіону. Одним із ключових індикаторів дестабілізації є погіршення доступу до базових медичних послуг, включаючи дефіцит ліків у сільських аптеках та випадки пільгового забезпечення медикаментами лише після особистих звернень до влади.

Економічна ситуація загострилася: крах іпотеки, страйки через борги із зарплати (16 млн рублів), зупинка громадського транспорту у Вілюченську. Соціальна напруга посилюється на тлі високих цін і обмежень для місцевих на власні ресурси (наприклад, ікру).

Інфраструктурний колапс: підтоплення та зруйновані дороги, звільнення чиновників, пов'язане з корупцією в дорожньому секторі.

Політичні репресії продовжуються: арешт лідера “Яблука” за коментар в інтернеті, тиск на “інакомислячих”. Влада активно переключає фокус суспільства на військову тематику (рейди ФСБ, патріотичні ігри) та ксенофобські кампанії (мігранти, мечеть).

Кримінальна ситуація погіршується через алкоголізм і наркозлочинність серед військових. Екологічна катастрофа (нафтові розливи, хижацький вилов) стимулює контакт дикої фауни з людьми.

Гуманітарний	1	2	1
Екологічний	1	1	0
Національний	-1	-2	0
Криміногенний	1	1	1
Релігійний	1	-1	0
«СВО»	-1	-2	-1
Соціально — економічний	1	1	1
Суспільно — політичний	-1	1	1

Сахалін

Ситуація в регіоні у весняний період 2025 року демонструє системні провали в управлінні, критичну інфраструктурну деградацію та посилення авторитарних практик. Незважаючи на енергетичний потенціал, Сахалін другий за дорожнечою бензину в РФ, що викликало соціальне напруження та транспортні обмеження. Пожежа на нафтопереробному заводі, масові розливи нафти, 120 зафіксованих пожеж і забруднення акваторії вказують на екологічну катастрофу регіонального масштабу.

Інфраструктурні проблеми стали особливо помітні: обвалення доріг, зупинка залізниці, черги на паром понад місяць, а також виявлені дефекти на авіасмугах. Гуманітарні умови погіршуються — щурі атакують житлові зони, зростають ціни на продукти, фіксуються перебої зв'язку, а шоколад досягає вартості 2000 руб./кг.

Суспільно-політична ситуація нестабільна: посилення контролю за мігрантами, ксенофобські рейди, залучення дітей до мілітаристських вистав. На тлі цього — губернатор області особисто здійснює незаконні візити на окуповані території, передаючи техніку військовим. Резонансна справа про добровільну здачу в полон завершилася 15-річним вироким. Рівень злочинності в окремих районах зростає, зокрема тяжких злочинів — на 12,1%.

Регіон дедалі більше демонструє ознаки ізоляції: Генпрокуратура визнає небажаними міжнародні організації, що лише посилює протиріччя на тлі географічної близькості до Японії та Південної Кореї.

Гуманітарний	0	1	1
Екологічний	1	1	1
Національний	-1	-1	0
Криміногенний	0	1	1
Релігійний	0	0	0
«СВО»	-1	-2	-1
Соціально — економічний	1	2	1
Суспільно — політичний	-1	-2	0

ВИСНОВКИ

Весна 2025 року продемонструвала поглиблення системної соціально-економічної та демографічної кризи в усіх регіонах РФ. Інфляція, безробіття, деградація інфраструктури та зростання цін на базові послуги формують атмосферу безнадії, особливо на периферії. Демографічне виснаження доповнюється насильницькими практиками мобілізації, спрямованими переважно на соціально вразливі категорії населення — ув'язнених, малозабезпечених, мешканців депресивних регіонів. Попри фінансові заохочення, бажаючих воювати стає дедалі менше.

Зростання кількості загиблих, зневага до ветеранів, не виплати компенсацій і дискримінація учасників війни дедалі більше деморалізують як суспільство, так і армію. На цьому тлі влада вдається до точкових репресій, пропагандистських кампаній і мобілізації через страх — але ці заходи не здатні нівелювати зростання протестних настроїв.

У прикордонних із Україною регіонах (зокрема Брянщина) дроніві удари по військових і символічних цілях створюють атмосферу нестабільності. Національні республіки (як-от Башкортостан) демонструють вже не просто невдоволення, а організовану опозицію, у тому числі через екологічні й етнічні протести.

Наразі владі ще вдається стримувати ситуацію в центрі за рахунок репресивного апарату, інформаційної цензури та культу «війни як об'єднуючої сили». Проте механізм зношень. За нинішніх умов достатньо лише одного сильного імпульсу — і внутрішнє тління може перетворитися на відкриту кризу.

Над моніторингом працювали:

Юрій Сиротюк

Юрій Олійник

Микола Волгов

Іван Янюк

Андрій Ковальов

Юлія Доля

Андрій Михайличенко

Олексій Ткаченко

Армаїс Оганян